

5770

הִישָׁן יִתְחַדֵּשׁ וְהַחֲדָשׁ יִתְקַדֵּשׁ

...hajasjan jitchadesj wehechadasj jtkadeesj...

...wat oud is wordt vernieuwd en wat nieuw is wordt geheiligd...

Rav Kook, de eerste opperrabbijn van Israel

Igrot Haraya, Igeret 164

Sjabbat 13 maart 2010 / 27 adar 5770

Sidra Wajakheel-Pekoedee, Sjemot [Exodus] 35:1-40:38

2° Sefer voor Sjabbat Hachodèsj: Sjemot 12:1-20

Tanach blz. 182-196, 130-131

Haftara voor Sjabbat Hachodèsj: Ezra 7:1-28

Tanach blz. 1657-1660

Vertaling: Sera Spanier

Voor het origineel zie

www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5769/Vayakhel-Pekudei

---

WAJAKHEEL-PEKOEDEE

Deze dubbele sidra beschrijft de bouw van het Misjkan (Heiligdom). In eerdere sidrot is vermeld hoe alle onderdelen ervan werden gemaakt, deze week wordt verteld hoe het gebouw in elkaar werd gezet en de kleding voor de Kohaniem, de priesters, gereed werd gemaakt zoals God het had bevolen.

Wajakheel-Pekoedee – Shep Rosenman

Shep is vader, echtgenoot, musicus en een enthousiaste student en leraar van het Joodse gebed en Tora. Temidden van al deze activiteiten vindt hij nog tijd om als advocaat te werken en als vicevoorzitter te dienen van de Limmoed conferentie in Los Angeles in 2009 .

De sidra begint met de mitswa van Sjabbat. Daarna wordt de bouw van het Misjkan (Heiligdom) beschreven. De Israëlieten geven met zoveel enthousiasme benodigdheden hiervoor dat Mosjee ze moet opdragen om te stoppen. Betsaleel en Oholiav worden benoemd tot hoofd architecten en kunstenaars. Uiteindelijk is het werk voltooid en vult Gods aanwezigheid het Misjkan.

De Joodse traditie leert dat het huis van iedere Jood een “*mikdasj me’at*”, een klein heiligdom, een klein Misjkan moet zijn. De sidra van deze week die de bouw van Gods heiligdom

bespreekt, kan een blauwdruk zijn voor de manier waarop de huiselijke haard zo verwarmd kan worden dat het eigen huis een heiligdom wordt.

Midden in deze beschrijving staat een beknopt stuk over Sjabbat. Wat hebben het heiligdom en de Sjabbat met elkaar te maken? De pasoek (vers): “Niemand van u mag op sjabbat een vuur aansteken, waar hij ook woont” (Sjemot 35:3) kan een sleutel zijn om de link te begrijpen tussen de Sjabbat en het Misjkan.

De Karaieten verstonden onder dit voorschrift dat er op Sjabbat helemaal geen vuur gebruikt mocht worden (een uitleg dat ook door de Hebreeuwse tekst gedragen wordt). De rabbijnse uitleg van deze bepaling is complexer en staat op Sjabbat een beperkt gebruik toe van vuur dat vóór de sjabbat is aangestoken, ook als het doel ervan is om offers (*korbanot*) te brengen. De woordstam van *korban*/offer is *kof-reesj-weet*, wat betekent “dichtbij”. In deze context wordt dit uitgelegd in de zin dat het gebruik van vuur toegestaan is op Sjabbat met het doel iemand dichterbij God te brengen.

Vuur vertegenwoordigt een dualiteit: het kan verwoesten of het kan creëren. In de sidra van vorige week brachten vuur en passie de Israëlieten tot het plagen van de zonde van het Gouden Kalf – dit is vuur in zijn destructieve betekenis. In de sidra van deze week wordt het vurige verlangen van de Israëlieten naar God gedemonstreerd door hun giften in de vorm van materialen voor de bouw van een Misjkan; hier wordt vuur op een creatieve manier gebruikt.

Laten we teruggaan naar sidra Teroema (die we twee weken geleden lazen). In die sidra vraagt God aan Mosjee een heiligdom te bouwen, een “*mikdasj*” voor God, zodat Hij temidden van de Israëlieten zal kunnen verblijven. In een midrasj (Bemidbar Rabba 12:10) waar gediscussieerd wordt over dit verzoek van God, wordt Mosjee een blauwdruk voor het Misjkan getoond dat uit vier vuren bestaat – rood, groen, zwart en wit. Mosje wordt opgedragen om in deze wereld een versie te maken van wat God maakt in Zijn wereld. Als Mosjee vraagt hoe hij een replica van deze buitenwereldse voorstelling zou kunnen maken, antwoordt God dat Hij goddelijk gereedschap gebruikt en dat de mensheid daarom menselijk gereedschap moet gebruiken. Als Mosjee erin slaagt, zal Gods Aanwezigheid neerdalen om in onze wereld te verblijven.

In deze weeks sidra wordt ons verteld dat Betsaleel, de architect en bouwaannemer van het Misjkan, met vuur werkt. Mosjee en Betsaleel worden gevraagd om in deze wereld (een materiële wereld) iets te maken dat in Gods wereld bestaat (een wereld van bezieling en vuur). Aangezien Mosjee en Betsaleel met twee verschillende stellen van gereedschap aan het werk zijn (spiritueel en materieel) kan het Misjkan dat gevormd is in deze wereld geen exacte replica zijn van degene die gevormd is in Gods wereld. Daarvoor in de plaats moeten Betsaleel en Mosjee het visioen van deze vier vuren interpreteren.

Ons wordt meerdere malen verteld dat Betsaleel een kunstenaar is, een man van wijsheid, kennis, onderscheidingsvermogen en talent. Betsaleel moet iets van hemzelf in de vergelijking leggen. Hij moet dit project naar het vuur van zijn voorstellingsvermogen brengen om een echte wereldversie van dit vier-vuren-model van een huis van God te maken.

Ieder van ons heeft het vermogen om de verschillende rollen na te doen die worden gebruikt bij de constructie van het Misjkan, te gebruiken bij de creatie van ons eigen *mikdasj me'at*. Evenals de Israëlieten moeten we ons eigen vuur opporren, onze passie en veel inzet tonen om een heilige plek voor God in ons eigen huis te creëren. Evenals Mosjee moeten we werken

met de blauwdrukken die God ons heeft aangereikt om deze heilige plek te plannen. Evenals Betsaleel moeten we het vuur van onze voorstelling daarbij gebruiken, wijsheid, kennis, onderscheidingsvermogen en talent om deze heilige ruimte te construeren.

We moeten ook blijven denken aan de dualiteit van het vuur. Als onze passies te hevig gaan branden, kunnen ze een verwoestende uitwerking krijgen. We moeten onze donaties niet op ondoordachte wijzen geven of uit vrees, zoals de Israëlieten deden bij het Gouden Kalf. Onze giften moeten ook niet overweldigend worden, zoals toen de Israëlieten het Misjkan gingen bouwen.

Op dezelfde wijze moeten we oppassen zodat we aanvoelen wanneer onze hartstocht te ver gaat en omslaat zodat die anderen niet meer inspireert maar hen weghoudt. Onze persoonlijke vuren moeten scheppend en onderhoudend werken in Gods wereld -de wereld van relaties- en niet verwoestend worden. Wij moeten een omgeving scheppen waarin onze familie en vrienden dichtbij (*karov*) elkaar en bij God kunnen komen.

Als wij in staat zijn om deze blauwdruk te volgen, zal ieder van ons zijn eigen *mikdasj me'at* construeren voor vrienden en familie en misschien zullen we dan beloond worden op dezelfde wijze als de Israëlieten aan het einde van het Boek Sjemot, waar verteld wordt dat God aanwezig was tussen de mensen, in het Misjkan in een wolk overdag en in een vuurzuil 's nachts.

Een andere invalshoek

“Toen werd de ontmoetingstent overdekt door een wolk en werd het Heiligdom gevuld door de majesteit van de Eeuwige” (Sjemot 40:34).

Alles wat we zien, is een schaduw geworpen door dat wat we niet zien.

Martin Luther King: The Measure of a Man.